

Road Map 11

Aardbevingen

- 2017**
- 'Diepte-sessie' Infrahuis Groningen
 - Opgaven in beeld en marktconsultatie afgerond
- 2018 e.v.**
- Bestaande gebiedsvisies worden gebruikt en probleemgebieden worden meegenomen
 - De versterkingsopgave en verduurzamingsopgave worden gekoppeld
- 2021**
- Bewoners aardbevingsgebied hebben inzicht in hun eigen situatie
 - Dorpen hebben een toekomstgericht gebiedsplan
 - Laagdrempelige test- en validatie-faciliteiten voor aardbevingsbestendig bouwen
 - Duidelijkheid over normen en toepassing/aanpassing van het Bouwbesluit
 - Programmaanpak verduurzaming gebouwde omgeving in Groningen

De opgave in het aardbevingsgebied ligt voor een deel in het herwinnen van vertrouwen. Bewoners willen inzicht in hun situatie. Het inspecteren van woningen gebeurt gefragmenteerd, leidt tot overlast en is duur. Ook leidt het niet direct tot een oplossing. Zolang de bewoners het gevoel hebben in een onveilige situatie te verkeren, is het voor hen lastig om na te denken over de kansen, zoals het verbinden van de noodzakelijke versterking of sloop/nieuwbouw aan (hoge) verduurzamingsambities.

Tegelijkertijd is er sprake van een complex politiek-bestuurlijk krachtenveld. Er is sprake van veel 'schijven' en partijen, wat leidt tot een moeilijk te coördineren situatie. De reeks partners is groot en de verbindingen zijn nog niet stevig genoeg. Het gaat om kennisinstellingen, lokale, regionale en nationale overheden, cultuursector, agrarische sector, onderwijssector, bewonersorganisaties, ondernemers. Bovendien passen al deze organisaties hun regels en uitgangspunten doorlopend aan, wat voor iedereen leidt tot onduidelijkheid. Een programmatische aanpak met een sterk programmanagement is noodzakelijk om schadeherstel, versterking, sloop/nieuwbouw en een hoge verduurzamingsambitie (tenminste energieneutraal en aardgasloos) in goede banen te leiden. Veiligheid van de inwoners staat voorop. Volgens De Bouwagenda is het onontkoombaar dat de verduurzamingsopgave nu wordt meegenomen in de versterkingsopgave, of het nu versterking van bestaande bouw betreft of sloop/nieuwbouw.

Afgelopen jaar: de opgave in beeld

Op 12 september 2017 is door De Bouwagenda samen met de Regio Noord van Bouwend Nederland een 'Diepte-sessie' georganiseerd in het Infrahuis te Groningen, met als bedoeling om in een breed samengesteld gezelschap te doorgronden hoe de aanpak van het 'Aardbevingsbestendig bouwen & renoveren' in de provincie Groningen nu verloopt.

De belangrijkste bevindingen daarvan zijn:

- Er is de laatste jaren (sinds 2012) veel gebeurd.
- Er is politiek richting gegeven, met een grote en wellicht eenzijdige nadruk op veiligheid.
- Het is voor het grote publiek moeilijk te doorgronden wat het 'aardbevingsbestendig maken', c.q. het versterken van objecten precies inhoudt.
- De insteek tot nu toe is vooral juridisch en technisch geweest. De bewoners voelen zich aanhoudend onvoldoende gehoord, ze voelen zich naast onveilig vooral ook onzeker over hun situatie en hun toekomst. Ze willen een toekomstperspectief op 'wonen'. Er is dringend behoefte aan een integrale (gebieds)visie

waarin duurzaamheid, krimp, gezond leven en gezond ouder worden en de versterkingsopgave worden gecombineerd; en hier moet regie op worden gezet.

- Het initiatief BuildinG is prima, maar de echte kennisdeling is nog in ontwikkeling. Regie op de te ontwikkelen kennis is dringend nodig. Deze wordt gerealiseerd door het EPI-kenniscentrum in Groningen, waarin naast de kennisinstellingen RUG, Hanze Hogeschool en Alfa-college, die hun kennis bundelen, ook wordt samengewerkt met private partijen, regionale overheden, werkpleinen en woningbouwcorporaties.
- De echte innovatie komt nog niet van de grond.

Op 20 september 2017 is het kennisinstituut BuildinG officieel geopend, een initiatief van de Hanze Hogeschool, TNO, de Economic Board Groningen en Bouwend Nederland. Tijdens de opening is door De Bouwagenda bij monde van haar voorzitter benadrukt dat de 'versterkingsopgave' in Groningen moet worden aangegrepen als een kans voor de regio, dat het niet kan zijn dat woningen ingrijpend worden versterkt zonder tegelijkertijd te worden verduurzaamd, dat alle kennis daartoe moet worden ontsloten en dat naar wegen moet worden gezocht om dat te laten gebeuren.

De Bouwagenda heeft eind november 2017 een bijdrage geleverd aan de door de NCG georganiseerde Marktconsultatie hoe het bouwkundig versterken in Groningen aan te besteden. De Bouwagenda heeft haar aanbevelingen mogen doen in de vorm van het aanreiken van de Procesaanpak 'Innovatie in de bouw'. Deze aanpak is erop gericht om in een intense dialoog en continue dialoog tussen opdrachtgevers, stakeholders, kennisinstututen en uitvoerende partijen te komen tot een aanbestedingsaanpak waarin innovatie gaat lonen en gaat leiden tot een daling van de kosten per product.

In 2017 is in het regeerakkoord duidelijk een nieuwe richting en perspectief ingeslagen voor Groningen. Ook de stevige inzet van het kabinet op verduurzaming biedt grote kansen om de gewenste koppeling met verduurzaming mogelijk te maken. De Bouwagenda heeft in dit kader aan het einde van

2017 bij de NCG een voorstel neergelegd om enkele binnenkort in het kader van de versterkingsopgave aan te pakken wijken aan te merken als 'Aardgasloze wijk' en daarmee een beroep te doen op een bijdrage voor verduurzaming uit het '€ 300 mio fonds van minister Wiebes' voor het jaar 2018. De NCG heeft daartoe in januari 2018 de wijk Opwierde-Zuid te Appingedam aangedragen, en vermoedelijk worden hier nog voorstellen aan toegevoegd.

Rode draad

De Bouwagenda brengt op diverse plaatsen haar aanbevelingen naar voren:

- Het ongeduld van de Groningers is groot. De aardbeving in Zeerijp heeft het gevoel van onveiligheid weer bovenaan de agenda geplaatst. Het versterken moet nu echt beginnen en nergens meer door worden vertraagd.
- Geen nieuwe organisaties optuigen, maar die organisaties versterken die het verschil kunnen maken en het vertrouwen hebben. Bouw voort op bestaande kennis en ervaring en pas aan waar nodig.
- Op dorpsniveau zijn er al vele gebiedsvisies ontwikkeld of in ontwikkeling. Er ligt al veel, gebruik deze, en breng ze op provinciaal niveau samen tot een nieuw perspectief voor de regio.
- Het is wel nodig daarin meteen de probleemgebieden mee te nemen. Zo is het scholenprogramma een succes, want de scholen moesten qua staat en aantal toch al op de schop. Een tweede prangende voorbeeld is de zorg en het zorgvastgoed, want die is in deze regio dringend aan herstructurering toe.
- De NPR (Nederlandse Praktijk Richtlijn voor aardbevingsbestendig bouwen) moet een aantal jaren worden bevroren en worden opgenomen in het Bouwbesluit en de toepassing moet voor alle situaties duidelijk zijn. Schep wel de ruimte om binnen de NPR met innovatieve ontwerp- en uitvoeringsoplossingen te kunnen komen.
- Er moet in 2018 worden gestart met de koppeling van verduurzaming met te versterken of nieuw te bouwen woningen. Energieneutraal en

aardgasloos zou daarbij het ambitieniveau moeten zijn. Vanuit de verduurzamings-veloppe zou daarvoor reeds in 2018 geld beschikbaar moeten komen om in vier tot vijf concrete wijken aan de slag te gaan, nog in 2018.

- Deze koppeling vraagt om innovatie op het gebied van ontwerp oplossingen, procesaanpak en bouwoplossingen. Die kan van de grond komen door partijen tot een gezamenlijk inzicht te laten komen waar de winst ligt en hoe die te bereiken is. De wijken bieden echte prototypes om daarna de goede innovaties op te schalen in een programmatische aanpak vanaf 2019.

Coalitie

De kerncoalitie van deze Road Map wordt tot nu toe gevormd door het Ministerie van EZK, het Ministerie van BZK, Nationaal Coördinator Groningen, Bouwend Nederland, BNA en BuildinG.

Speerpunten 2018

De concrete acties van De Bouwagenda in 2018 zullen zich vanuit haar rol als aanjager en verbinder richten op:

- het zorgen dat de eerste 'aardgasloze wijken' in 2018 echt van de grond gaan komen, en ook een vervolg voor de jaren daarna wordt ingezet;
- het zorgen dat op een manier wordt aanbesteed dat innovatie gaat lonen en opschaaling voor kostenreductie gaat zorgen, in een covenant-achtige samenwerking tussen opdrachtgevers en het bouwbedrijfsleven (= architecten, ingenieurs en bouwbedrijven);
- het zorgen dat de bij het CVW aanwezige kennis voor iedereen wordt ontsloten;
- het promoten dat voor Groningen een nieuw perspectief ontstaat, gebaseerd op het vele goede werk dat hier al door gemeentes is uitgevoerd.